

สภาพ ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม
SITUATIONS, PROBLEMS AND GUIDELINES FOR THE IMPLEMENTATION OF
SUFFICIENCY SCHOOLS UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE NAKHON PHANOM

สุวลักษณ์ สังข์ชัย¹
นาวี อูธร²

Suwalak Sangchai¹
Nawee Udorn²

Received: August 25,2023 Revised: August 25,2023 Accepted: November 27,2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน 2) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน โดยจำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 344 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
- 3) ปัญหาด้านการบริหารสถานศึกษา คือ งบประมาณไม่เพียงพอ แนวทางดำเนินงาน คือ สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน คือ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมยังขาดแคลน ไม่เพียงพอ แนวทางการดำเนินงาน คือ สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรให้ตรงหลักสูตรแกนกลางฯและตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ มีกิจกรรมอื่นเข้ามาแทรกในช่วงกิจกรรม แนวทางการดำเนินงาน คือ สถานศึกษาควรสอนแทรกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการใช้ชีวิตประจำวัน ปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากร คือ ความแตกต่างของบุคคลด้านความคิดเห็นและนำไปปฏิบัติในกิจกรรมแตกต่างกัน

¹² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹² Faculty of Education, Nakhon Phanom University.

¹ Corresponding author Email: 646150110534@npu.ac.th

กัน แนวทางการดำเนินงาน คือ สถานศึกษาควรลดภาระงานอื่นๆที่ไม่ใช่งานสอน ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรมความรู้ใหม่ ๆ

คำสำคัญ: สภาพ ปัญหา และแนวทางการดำเนินงาน , การบริหารสถานศึกษา , สถานศึกษาพอเพียง , สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the situations of sufficiency school. 2) compare the level of situations of sufficiency school as classified by status and school size. and 3) study problems and guidelines for the implementation of sufficiency school under Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom. The sample group consisted of 344 school's administrators and teachers. The instruments used in this study were 5-level rating scale questionnaires, the statistics used were percentage, mean, standard deviation. The hypothesis was tested using t-test, one-way analysis of variance (ANOVA) and content s analysis

The results of the study revealed that (1) the operating situations of the sufficiency school under Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom overall and in each aspect, the average was at a high level . The highest average was educational institution management and the lowest average Including organizing student development activities . (2) the comparison of situations of sufficiency school classified by status and school size overall and each aspect was not different. (3) the problem of school administration was insufficient budget. The operational guidelines are that educational institutions should set their policies in line with the Sufficiency Economy Philosophy. The problems of curriculum and teaching management are that materials and equipment for organizing teaching and learning activities are insufficient. The operational guidelines are that educational institutions developing curriculum to meet the core curriculum and local needs. The problem of organizing student development activities is that other activities are inserted during the activity. The operational guidelines are that educational institutions should insert teaching activities to develop learners in daily life. the problems of personnel development is the difference of people in terms of opinions and practices in different activities. The operational guidelines are that educational institutions should reduce the burden of other non- teaching workloads. Encourage personnel to receive new knowledge training.

Keyword: Situation, Problems and Guidelines, Education Administration, Sufficiency School, Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตซึ่งสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการที่ไม่สมดุล โดยการพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบันอยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาหลายๆด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและมีการเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจมีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น สังคมโลกมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ในขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้าน ส่งผลให้เกิดอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศอย่างเห็นได้ชัด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559) มีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งส่วนหนึ่งคือยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ มีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ในสังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพสร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) นำยุทธศาสตร์ชาติมาเป็นกรอบสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560–2579 เพื่อที่จะให้คนไทยทุกคนต้องได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยนำมาพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาให้ครอบคลุมในทุกๆ ด้าน เพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลส่งผลกระทบต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และได้กำหนดนโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างมีคุณภาพครบทุกแห่ง โดยจัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาทุกโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สถานศึกษาเป็นที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดปลูกฝังการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาจึงมีการจัดการศึกษามุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ปลูกฝังและเสริมสร้าง ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้มีความรู้ ความเข้าใจในสาระของปรัชญานั้นตระหนักในความสำคัญและทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสม สถานศึกษาควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการภายในตามแนวของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารจัดการ โดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมีการติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาอยู่เสมอขึ้นตอนในการดำเนินการ คือกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษาพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครูและ คณะกรรมการสถานศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาการบริหารจัดการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำหรือเพิ่มเติมโครงการกิจกรรมและปรับแผนกลยุทธ์แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา เสริมสร้าง

บรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดระบบนิเทศ ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินการโดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน

จากนโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างมีคุณภาพครบทุกแห่งของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม (2565) ได้มีนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการ การเรียนการสอนและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ก่อให้เกิดความตระหนักและนำไปปฏิบัติได้อย่างยั่งยืน โดยทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ได้กำหนดไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการพัฒนาที่สมดุลในทุกขั้นตอน ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ด้วยหลักการสำคัญ คือ “เมื่อพร้อม ต้องรู้จักเต็ม เมื่อพอ ต้องรู้จักหยุด เมื่อเกิน ต้องรู้จักปัน” ส่งเสริมสถานศึกษาด้วยโครงการการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน และการบูรณาการในหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน (2) เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารสถานศึกษา เครือข่ายและชุมชน (3) เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนแกนนำ และสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน สถานศึกษา เครือข่าย และชุมชน และ (4) เพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง สถานการเรียนรู้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน และชุมชน จากรายงานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม พบว่าโรงเรียนในสังกัด 51 โรงเรียนเป็นสถานศึกษาพอเพียงครบ 100 % ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 ปัจจุบันมีโรงเรียนที่พัฒนาตนเองเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ โรงเรียนคำเตยอุบลรัตน์ และโรงเรียนวัดบึงเหล็ก ในพระบรมราชานุเคราะห์ ปี 2563-2564 นอกจากนี้มีโรงเรียนขอพัฒนาตนเองเพื่อรับการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 15 โรงเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน ว่ามีการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษามากน้อยเพียงใด มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับใด เพื่อจะได้ทราบความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างสถานศึกษาต้นแบบการจัดการกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้รับโอกาสต่าง ๆ จากการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2550-2554) การจัดการกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานศึกษาทั่วไปที่ไม่ได้เป็นสถานศึกษาต้นแบบการจัดการกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดและผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาในการวางแผนพัฒนาปรับปรุง แก้ไข หรือหาแนวทางสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องเพื่อที่จะนำไปสู่การปฏิบัติให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการสู่การเรียนการสอน และการบริหารจัดการสถานศึกษา

ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดคุณภาพสูงสุดจนสามารถนำไปสู่ประสิทธิผลสูงสุดเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนมโดยจำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนมแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนมแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จาก 51 สถานศึกษา จำนวน 1,895 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 102 คน ครู จำนวน 1,793 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จาก 51 โรงเรียน จำนวน 344 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 64 คน และครู จำนวน 280 คน โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
- ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย สถานภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 344 คน
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้ศึกษาได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert ใน 4 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
 - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดปัญหาและแนวทางการดำเนินการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและเสนอข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระ

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. นำส่งแบบสอบถาม จำนวน 344 ฉบับ ถึงสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 344 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. บุญชม ศรีสะอาด (2560) ได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วงดังต่อไปนี้
 - 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ มากที่สุด
 - 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ มาก
 - 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ ปานกลาง
 - 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ น้อย
 - 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Contents analysis)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe'

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ผู้ศึกษาได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ			อันดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
(1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.12	.27	มาก	1
(2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.08	.32	มาก	3
(3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.06	.31	มาก	4
(4) ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.11	.31	มาก	2
รวม	4.09	.30	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

สภาพการดำเนินงาน สถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน	สถานภาพ				t	P
	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.10	.27	4.13	.27	.76	.45
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.04	.33	4.09	.32	.36	.72
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.13	.31	4.06	.31	.39	.70
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.09	.29	4.10	.31	.71	.48
รวม	4.07	.29	4.10	.30	.19	.85

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จำแนกตามสถานภาพผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

สภาพการดำเนินงาน สถานศึกษาพอเพียง ของโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.39	2	.19	2.63	.07
	ภายในกลุ่ม	25.30	341	.07		
	รวม	25.69	343			
2. ด้านหลักสูตรและการ จัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	.06	2	.03	.30	.74
	ภายในกลุ่ม	35.78	341	.11		
	รวม	35.84	343			

ตารางที่ 3 (ต่อ) ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

สภาพการดำเนินงาน สถานศึกษาพอเพียง ของโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
3. ด้านการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	.04	2	.02	.19	.83
	ภายในกลุ่ม	32.95	341	.10		
	รวม	32.99	343			
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	.17	2	.09	.88	.42
	ภายในกลุ่ม	33.63	341	.10		
	รวม	33.80	343			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.11	2	.06	.62	.54
	ภายในกลุ่ม	30.17	341	.09		
	รวม	30.28	343			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

4. ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ทั้ง 4 ด้าน สรุปผลได้ ดังนี้

4.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า มีปัญหาทั้งหมดจำนวน 11 ข้อ เรียงลำดับจากค่าความถี่และร้อยละจากสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับแรก ได้แก่ (1) งบประมาณไม่เพียงพอ (2) มีกิจกรรมอื่นๆ และภาระงานมาก (3) การจัดกิจกรรมขาดความต่อเนื่อง

แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการบริหารอย่างมีส่วนร่วมและพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

4.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาทั้งหมดจำนวน 7 ข้อ เรียงลำดับจากค่าความถี่และร้อยละจากสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับแรก ได้แก่ (1) วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังขาดแคลน ไม่เพียงพอ (2) การดำเนินงานขาดความต่อเนื่องและการติดตามประเมินผล (3) บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

แนวทางในการพัฒนาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ควรพัฒนาหลักสูตรให้ตรงหลักสูตรแกนกลางฯและตรงกับความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับยุคสมัยและบริบทของสถานศึกษา พัฒนาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม มีการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ และควรมีการนิเทศและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

4.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีปัญหาทั้งหมดจำนวน 8 ข้อ เรียงลำดับจากค่าความถี่และร้อยละจากสูงไปหาลำดับแรก ได้แก่ (1) นักเรียนมีอุปกรณ์ไม่พร้อมสำหรับเข้าร่วมกิจกรรม (2) มีกิจกรรมอื่นมาแทรกในช่วงกิจกรรมชุมนุม (3) ผู้เรียนเลือกกิจกรรมตามเพื่อน

แนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมตามความถนัด สนใจของตนเอง สอนแทรกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการใช้ชีวิตประจำวัน ปรับปรุงพัฒนากิจกรรมให้สอดคล้องกับยุคสมัยและบริบท เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาต่อยอดจนเกิดเป็นอาชีพเพื่อสร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว

4.4 ด้านการพัฒนาบุคลากร มีปัญหาทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ เรียงลำดับจากค่าความถี่และร้อยละจากสูงไปหาลำดับแรก ได้แก่ (1) ความแตกต่างของบุคคลด้านความคิดเห็นและการนำไปปฏิบัติในกิจกรรมแตกต่างกัน (2) ครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอน (3) บุคลากรไม่สามารถนำความรู้ความสามารถมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เต็มที่

แนวทางในการพัฒนาบุคลากร ควรลดภาระงานอื่นๆที่ไม่ใช่งานสอนนักเรียน พัฒนาบุคลากรตามหลักเกณฑ์การประเมินเลื่อนเงินเดือนและการประเมินวิทยฐานะ โดยสำรวจความต้องการของบุคลากรเพื่อจัดกลุ่มการพัฒนาและดำเนินการพัฒนา ส่งเสริมให้บุคลากรรับการอบรมความรู้ใหม่ๆ

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ส่งเสริมให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ ตามวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่ว่าคนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรัตน์ เมตตดา (2564) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญาดา สิงห์เลิศ (2560) ที่ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง เขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง เขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำแนกตามสถานภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาขนาดนครพนม โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากนโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างมีคุณภาพครบทุกแห่งของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาให้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำมาบูรณาการในการบริหารจัดการสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลวันรัตน์ ชัยกิจธนาภรณ์ (2559) ที่ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนพรัตน์ คำสุทธิ (2562) ที่ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครพนม จำแนกตามขนาดสถานศึกษาตามความคิดเห็นเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากนโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างมีคุณภาพครบทุกแห่งของกระทรวงศึกษาธิการ (2555) กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ อีระกุลพิศุทธิ์, เสวียน เจนเขว้า, และ ระติกรณ์ นิยมะจันทร์ (2565) ที่ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลวันรัตน์ ชัยกิจธนาภรณ์ (2559) ที่ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีขนาดของสถานศึกษาที่สังกัดต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของอารีมาน สะมะแอ (2564) ที่ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตำแหน่งประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครพนม พบว่า

4.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีปัญหาคือ งบประมาณไม่เพียงพอ มีกิจกรรมอื่นๆ และภาระงานมาก รวมถึงการจัดกิจกรรมขาดความต่อเนื่อง ดังนั้น สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการบริหารอย่างมีส่วนร่วมและพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนพรัตน์ คำสุทธิ (2562) ที่ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า แนวทางหรือวิธีการที่ทางโรงเรียนใช้ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จโดยโรงเรียนมีแนวทางหรือวิธีการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา กำหนดเป็นนโยบายในการบริหารจัดการโดยกำหนดโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณธรรมเป็นโครงการพิเศษมีการประชุมหารือและชี้แจงความสำคัญของโครงการกิจกรรม และมอบหมายการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในการปฏิบัติงานมีการนิเทศกำกับติดตามและกิจกรรมในโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างต่อเนื่องโดยมุ่งให้คณะครูนักเรียนและบุคลากรนำหลักความพอเพียงภายใต้แนวทางการประพฤติตามหลักคุณธรรมมาใช้ในชีวิตอย่างพอเหมาะ

4.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาคือ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังขาดแคลน ไม่เพียงพอ และการดำเนินงานขาดความต่อเนื่องและการติดตามประเมินผล รวมถึงบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้น ควรพัฒนาหลักสูตรให้ตรงหลักสูตรแกนกลางฯและตรงกับความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับยุคสมัยและบริบทของสถานศึกษา พัฒนาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม มีการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการโดยนำเทคโนโลยีมาใช้และควรมีการนิเทศและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิริยญา พันธุศิริ และจิรวัดน์ วุฒโรจน์ (2564) ที่ได้ศึกษา แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 พบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 1. สถานศึกษารายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/พัฒนา การจัดการกิจกรรม การเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางดังนี้ 1) จัดทำรายงานผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับทราบ 2) นำรายงานผลการประเมินฯให้ผู้บริหารผู้ปกครองกรรมการสถานศึกษาทราบ 3) นำผลการประเมินฯ ไปปรับปรุง พัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น 2. สถานศึกษามีการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางดังนี้ 1) จัดทำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย 2) จัดทำแผนและเครื่องมือ บันทึกผลการดำเนินงาน การใช้หน่วยการเรียนรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต่อผู้บริหาร 3) ปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง อย่างสม่ำเสมอ 3. สถานศึกษามีคุณภาพของแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีแนวทางดังนี้ 1) ประชุมและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีคุณภาพ อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ 2)อบรมการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียงและการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องและสมบูรณ์

4.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีปัญหาคือ นักเรียนมีอุปกรณ์ไม่พร้อมสำหรับเข้าร่วมกิจกรรม และมีกิจกรรมอื่นมาแทรกในช่วงกิจกรรมชุมนุม รวมถึงผู้เรียนเลือกกิจกรรมตามเพื่อน ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมตามความถนัด สนใจของตนเอง สอนแทรกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการใช้ชีวิตประจำวัน ปรับปรุงพัฒนากิจกรรมให้สอดคล้องกับยุคสมัยและบริบท เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาต่อยอดจนเกิดเป็นอาชีพเพื่อสร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญญา พันธุศิริ และ จิรวัดน์ วรณโรจน์ (2564) ที่ได้ศึกษา แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 พบว่า ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 1. สถานศึกษามีแผนงาน ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนให้อยู่อย่างพอเพียง มีแนวทาง คือ จัดประชุม เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนงาน กิจกรรมตลอดภาคการศึกษาและสอดคล้อง กับสภาพภูมิสังคมและบริบทของสถานศึกษา 2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา/พัฒนาสถานศึกษา/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม/วัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางดังนี้ 1) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา สถานศึกษา/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม ตามความสนใจสอดคล้องกับความจำเป็นและ ความต้องการตามความเป็นจริง อย่างสร้างสรรค์และชัดเจน 2) มีการพัฒนากิจกรรมจิตอาสาหรือกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ 3) จัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดแสดงเผยแพร่ประกวด และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ผลงานที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ซึ่งกันและกัน 3. สถานศึกษามีกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เพื่อสนับสนุน การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางดังนี้ 1) จัดทำแนวปฏิบัติของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความพอประมาณมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีเช่น ค่ายคุณธรรม จริยธรรม การแข่งขันกีฬาภายใน การเล่นดนตรีไทย หรือดนตรีสากล เป็นต้น 3) จัดกิจกรรมที่มีการส่งเสริมระเบียบวินัย เช่น กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน การอบรมวินัยจราจร กิจกรรมวันต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น

4.4 ด้านการพัฒนาบุคลากร มีปัญหาคือ ความแตกต่างของบุคคลด้านความคิดเห็นและการนำไปปฏิบัติในกิจกรรมแตกต่างกัน และครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอน รวมถึงบุคลากรไม่สามารถนำความรู้ความสามารถมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เต็มที่ ดังนั้นสถานศึกษาควรลดภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานสอนนักเรียน พัฒนาบุคลากรตามหลักเกณฑ์การประเมินเลื่อนเงินเดือนและการประเมินวิทยฐานะ โดยสำรวจความต้องการของบุคลากรเพื่อจัดกลุ่มการพัฒนาและดำเนินการพัฒนา ส่งเสริมให้บุคลากรรับการอบรมความรู้ใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย ตีมูลพันธ์ (2565) ที่ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรมีการส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถพัฒนาตนเองเพื่อเป็นวิทยากรด้านการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น โรงเรียนควรมีแผนงานและการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตตนเอง โดยมีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับ ความต้องการ/ความจำเป็น ของโรงเรียน/คนในชุมชน และเหมาะสมกับภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม และความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต โดยกิจกรรมต่างๆ ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรอบรู้มากยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ได้มีการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ สนับสนุนให้เกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ มีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. จากตารางที่ 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X}=4.06$) ควรมีการศึกษาที่ลึกซึ้งขึ้น เพื่อให้ได้รายละเอียดและสามารถหาแนวทางในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สูงขึ้น
2. ควรศึกษาการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน โดยใช้ระเบียบวิธีการเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้รายละเอียดแต่ละประเด็นครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปพัฒนาสถานศึกษาจากสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้สถานศึกษาพอเพียงด้านการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องแนวทางการพัฒนาและประเมินสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา*. ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2555.
- ชัยวัฒน์ ธีระกุลพิศุทธิ์, เสวียน เจนเขว่า, และ ระติกรณ์ นิมมะจันทร์. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานครกลาง. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 8(1), 82–98.
- ธงชัย ตีมูลพันธ์. (2565). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร). สืบค้นจาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/>
- นพรัตน์ คำสุทธิ. (2562). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี). สืบค้นจาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- พัทธนันท์ เมตตา. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงเขตการศึกษา. (วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) สืบค้นจาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc>
- พิริชญญา พันธุ์ศิริ และ จิรวัดน์ วรุณโรจน์. (2564). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 8(3), 287-298.
- พิชญาดา สิงห์เลิศ. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (งานนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา). สืบค้นจาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc>
- ลวิณรัตน์ ชัยกิจธนาภรณ์. (2559). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยนาท. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี). สืบค้นจาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม. (2565). *แผนปฏิบัติการ ปี พ.ศ.2565*. นครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อารีมาน สะมะแอ. (2564). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. (สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่). สืบค้นจาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc>